

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مهارت های اجتماعی - اقتصادی

پایه هشتم
دوره اول متوسطه پیش حرفه ای

وزارت آموزش و پرورش سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

- نام کتاب: مهارت‌های اجتماعی - اقتصادی پایه هشتم دوره اول متوسطه پیش حرفه‌ای - کد ۵۸۰۷۱
- پدیدآورنده: سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
- مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توان بخشی
- شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف: مانیا پدیدار، مهری کریمیان، فریده رئیسی‌ماکیانی (اعضای گروه تألیف)
- مدیریت آماده‌سازی هنری: اداره چاپ و انتشارات سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
- شناسه افزوده آماده‌سازی: احمدرضا امینی (مدیریت امور چاپ و تولید) - زهرا محمدنظامی (امور فنی و آماده‌سازی) - طاهره حسن‌زاده (طراح جلد) - ناهید خیام‌باشی (امور فنی رایانه‌ای) - سپیده ملک‌ایزدی (تصحیح) - مجید ذاکری (مدیر هنری) - حسین وهابی (طراح گرافیک و صفحه‌آرا)
- نشانی سازمان: تهران: خیابان انقلاب، خیابان برادران مظفر، شماره ۶۶، تلفن: ۶۶۹۷۰۴۵۵، کدپستی: ۱۴۱۶۹۳۵۶۸۴
- ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران-کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج- خیابان ۶۱ (دارو پخش) تلفن: ۵- ۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰
- صندوق پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹
- چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
- سال انتشار و نوبت چاپ: هفتم ۱۳۹۸

برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir مراجعه نمایید.

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

بسمه تعالی

فرایند تولید برنامه درسی مجموعه فعالیت‌های نظام‌مند و طرح‌ریزی‌شده‌ای است، که تلاش دارد ابعاد چهارگانه زیر نظام برنامه درسی (طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی) را در یک بافت منسجم، هماهنگ با غایت و اهداف نظام تعلیم و تربیت رسمی سازماندهی نماید.

در تدوین محتوای کتب دانش‌آموزان با نیازهای ویژه که بخشی از فرایند برنامه‌ریزی درسی است، سعی شده تا ملاحظات ساحت‌های تربیتی حاکم بر فلسفه تعلیم و تربیت که ناظر بر رشد و توان‌مندی دانش‌آموزان برای درک و فهم دانش پایه و عمومی، کسب مهارت‌های دانش‌افزایی، به کارگیری شیوه تفکر علمی و منطقی، توان تفکر انتقادی آمادگی جهت بروز خلاقیت و نوآوری و نیز کسب دانش، بینش و تفکر فناورانه برای بهبود کیفیت زندگی است، مورد توجه قرار گیرد. این محتوا با فراهم نمودن فرصت‌های مناسب برنامه درسی ضمن تاکید بر انعطاف در عین ثبات و همه‌جانبه‌نگری و توجه به هویت ویژه متریبان با نیازهای خاص، زمینه ساز دستیابی دانش‌آموزان به کسب شایستگی‌های لازم (توان‌مندی‌ها، مهارت‌ها) می‌باشد.

امید است این محتوا در تحقق اهداف موثر باشد و معلمان عزیز و گرامی با بهره‌گیری از این کتاب بتوانند فراگیران را در دستیابی به صلاحیت‌های فردی و اجتماعی یاری نمایند.

این کار بزرگ حاصل همکاری صمیمانه کارشناسان سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی و گروه‌های تالیف کتاب‌های درسی می‌باشد، شایسته است از تلاش و مساعی این عزیزان همکاران سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت متبوع که در مراحل چاپ و آماده‌سازی ما را یاری داده‌اند، تقدیر و تشکر نماییم. در اینجا از همه همکاران و صاحب‌نظران درخواست می‌نمایم، تا نظرات و پیشنهادها را در خصوص این محتوا به این سازمان منعکس نمایند.

دکتر مجید قدمی

معاون وزیر و رییس سازمان

آموزش و پرورش استثنایی کشور

سخنی با همکاران گرامی

یکی از مهمترین وظایف آموزش و پرورش کمک به جامعه پذیری دانش آموزان است. هدف اصلی از تدریس درس مهارت های اجتماعی - اقتصادی این است که افراد علاوه بردانش و مهارت های تخصصی خود، از نظر اجتماعی نیز مطلوب باشند. رفتار خود را با الگوهای رفتاری و ارزش های متداول و مورد احترام جامعه وفق دهند.

در تدریس کتاب حاضر «حفظ مطالب کتاب و بازگویی طوطی وار آن» هدف نیست بلکه دانش آموزان باید ارزش ها، هنجارها و مهارت های اجتماعی را یادگیرند، تا قادر باشند رفتار مناسبی را در جامعه از خود بروز دهند.

جهت رسیدن به اهداف فوق سرفصل های زیر در نظر گرفته شده است :

خانواده ، مدرسه، اجتماع، تدبیر منزل، اطلاع رسانی ، محیط زیست ، مشاغل و جغرافیای بومی و اقتصادی و تعلیمات مدنی

برای آشنایی با ساختار کتاب و همچنین تدریس موفق نظرهمکاران محترم را به نکات زیر جلب می نمایم:

- در ابتدای بعضی از دروس جهت ایجاد انگیزه و برانگیختن حس کنجکاوی دانش آموزان تصاویر یا متن داستانی ارائه شده است.

- متن درس ها انشایی روان و مناسب با توانایی ذهنی و سن دانش آموزان دارد و موضوعات برگرفته از واقعیات زندگی و نیازهای روزمره آن ها است .

- برخی از درس ها تحت عنوان «آیا می دانید که» مطرح گردیده است و ارزشیابی نمی گردد.

- برای ارزشیابی در پایان درس ها پرسش هایی تحت عنوان «فکر کنید و پاسخ دهید» مطرح شده است .

- جهت ارزشیابی تئوری و عملی تمرینات متنوعی در نظر گرفته شده که هدف تثبیت و تعمیم یادگیری است .

- برای کاربردی کردن موضوعات درسی، فعالیت هایی در متن درس ها (در قالب؛ محتوا، عکس، مثال و ...) پیش بینی گردیده و ضروری است به صورت عملی توسط دانش آموزان اجرا گردد.

- محتوای کتاب براساس تجربیات قبلی دانش آموزان طراحی شده است.

- محتوای آموزشی بر انواع فعالیت های یادگیری اعم از فعالیت های داخل کلاس درس یا خارج از آن تأکید دارد و سعی شود تجارب دانش آموزان در شرایط واقعی انجام گردد.

- ارزشیابی بصورت مستمر و پایانی صورت می گیرد.

- استفاده از روش های نوین تدریس که براساس فعالیت دانش آموزان است مانند : روش حل مسئله، اکتشافی ، نمایشی، ایفای نقش، مشارکتی، گردش علمی، تجربی و مشاهده ای در تدریس این درس بسیار مفید است و می توان در عین حال از چند روش به صورت تلفیقی استفاده کرد.

- مطالعه کتاب راهنمای معلم به کلیه همکاران گرامی توصیه می گردد.

توصیه های مهم :

- در انجام فعالیت های خاص (بازدید، خرید، آشپزی، نظافت و...) به منظور کسب مهارت باید اصول کلی ایمنی ، بهداشتی و پیشگیری از حوادث مدنظر مربیان عزیز قرارگیرد.

- سازماندهی فعالیت ها به گونه ای باشد که تمام دانش آموزان در فعالیت ها شرکت داده شوند.

- در مواردی که نمی توان دانش آموز را در موقعیت واقعی قرارداد بهتر است از روش مدل سازی و یا نمایش فیلم و عکس استفاده شود.

- از آنجایی که کتاب برای کلیه دانش آموزان با وجود تفاوت های فرهنگی اجتماعی، اقتصادی بصورت یکسان تألیف گردیده است. لزوماً دارای محدودیت هایی در ارائه مطلب می باشد، لذا مربیان عزیز در تدریس برخی از مفاهیم براساس خصوصیات منطقه ای تدریس نمایند و در صورت نیاز از سایر کتاب های کمک آموزشی استفاده کنند.

امید است با تلاش و کوشش معلمان دلسوز این جریان راه تکامل را ببیماید.

فهرست

فصل اول / خانواده

۱ مسئولیت پذیری ۱۱

۲ مراقبت از کودکان ۱۷

فصل دوم / تدبیر منزل

۳ آشپزی روز ۲۷

۴ تعمیرات آسان ۳۳

۵ قلک سعید ۳۷

۶ پست ۴۱

۷ شربت نذری ۴۷

فصل سوم / مدرسه

۸ وظایف کارکنان مدرسه ۵۳

۹ وظایف دانش آموزان در مدرسه ۵۷

۱۰ مشاور مدرسه ۶۳

۱۱ رعایت نکات ایمنی در کارگاه ۶۷

۷۱	..... جشن دهه‌ی فجر	۱۲
	فصل چهارم / اطلاع رسانی	
۷۷	..... شبکه‌ی پیام	۱۳
	فصل پنجم / محیط زیست	
۸۳	..... رفتار مناسب در مکان‌های عمومی	۱۴
	فصل ششم / مشاغل	
۹۱	..... کاردر کارخانه	۱۵
	فصل هفتم / جغرافیا	
۹۹	..... منطقه‌ی گرم و خشک	۱۶
۱۰۵	..... منطقه‌ی کوهستانی	۱۷
۱۱۱	..... منطقه‌ی معتدل و مرطوب	۱۸
	فصل هشتم / حکومت	
۱۱۹	..... ایران اسلامی	۱۹

فصل اوّل

خانواده

مسئولیت پذیری

امروز جمعه است و حسین تصمیم دارد به کارهایی رسیدگی کند که در طول هفته فرصت انجام آنها را نداشته است. در ضمن، مادرش هم چند روز قبل از او خواسته بود که در یک روز تعطیل، صندلی آشپزخانه را تعمیر کند و نرده‌های ایوان را رنگ بزند. حسین همیشه سعی می‌کند مسئولیت‌هایی را که برعهده‌اش می‌گذارند، به خوبی انجام دهد؛ او برای انجام مسئولیت‌ها و کارهای مورد علاقه‌اش فهرست زیر را تهیه می‌کند:

۱- نظافت اتاق

۲- رسیدگی به امور درسی

۳- تعمیر صندلی آشپزخانه

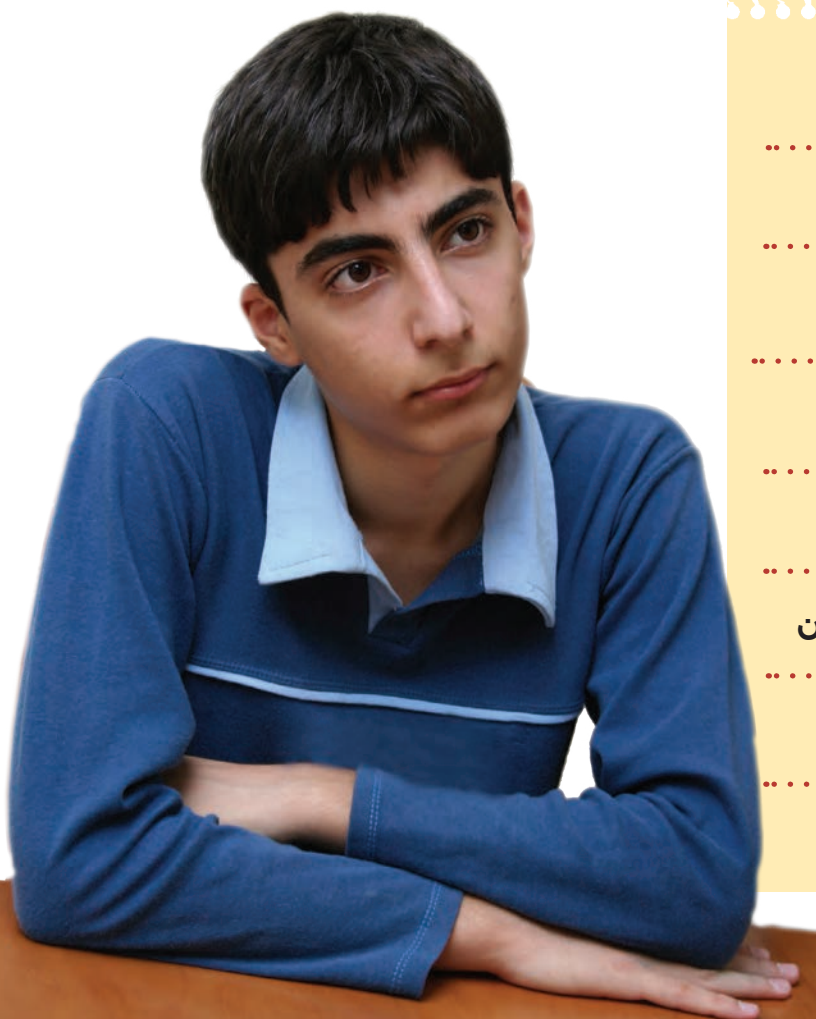
۴- رنگ کردن نرده‌ها

۵- نظافت شخصی

۶- استراحت و تماشای تلویزیون

۷- شرکت در نماز جمعه

۸- انجام کارهای مورد علاقه

بعد، طبق برنامه مشغول انجام کارهایش می‌شود.
به نظر شما، آیا او راه مناسبی برای انجام مسئولیت‌های خود انتخاب کرده است؟

آیا می دانید مسئولیت یعنی چه ؟
وقتی انجام دادن کاری را به عهده‌ی کسی بگذاریم و از او بخواهیم که آن کار را انجام دهد، یعنی مسئولیتی را به عهده‌ی او گذاشته‌ایم .

آیا می دانید فرد مسئول به چه کسی می گویند ؟
فرد مسئول کسی است که برای انجام کارهایی که به عهده‌ی او می گذارند، سعی و کوشش فراوان می کند.
همه‌ی ما هر کجا که باشیم، مسئولیت‌هایی به عهده داریم که باید سعی کنیم آن‌ها را به بهترین شکل انجام دهیم.

در کلاس با دوستانتان گفت و گو کنید

- ۱- ما، در خانه چه مسئولیت‌هایی به عهده داریم ؟
- ۲- مسئولیت‌های ما، در محیط مدرسه چیست ؟
- ۳- ما به عنوان یک فرد در اجتماع چه مسئولیت‌هایی داریم ؟

دانش آموزان عزیز، با توجه به بحث و گفت و گو ی انجام شده، جدول های زیر را کامل کنید.

مسئولیت من در اجتماع	مسئولیت من در مدرسه	مسئولیت من در خانه
رعایت قوانین و مقررات عمومی	اطاعت از قوانین و مقررات مدرسه	احترام به افراد خانواده
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- چرا حسین روز جمعه را برای انجام دادن کارهایش انتخاب کرد؟
- ۲- حسین برای این که مسئولیت هایش را بهتر انجام دهد، چه کار کرد؟
- ۳- هنگامی که کاری را به کسی واگذار می کنیم ، یعنی چه ؟
- ۴- به کسی که در انجام دادن مسئولیت هایش سعی و تلاش فراوان می کند، چه می گویند؟
- ۵- دو مورد از مسئولیت هایی را که در خانه به عهده ی شما است ، نام ببرید .

پاسخ های صحیح را با علامت × مشخص کنید.

☐
☐
☐
☐
☐

- اگر در انجام دادن مسئولیت خود موفق نشدم باید :
- از دیگران راهنمایی بخواهم.
  - از ادامه ی کار منصرف شوم.
  - از دیگران بخواهم تا آن کار را برای من انجام دهند.
  - سعی و تلاش بیش تری کنم.
  - از روش های مناسب دیگری استفاده کنم.

در جای خالی یک کلمه ی مناسب بنویسید.

به کسی که برای انجام مسئولیت هایش سعی و کوشش می کند.....می گویند.

به کارهایی که به عهده ی افراد گذاشته می شود .....می گویند.

مسئولیت‌های هریک از افراد زیر را مانند نمونه بنویسید.

- نظافت خیابان‌ها
- جمع کردن زباله‌ها در ساعت معین

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۱- دانش آموزان عزیز، یک دفتر یادداشت تهیه کنید. سپس با نظارت مربی خود هر ماه مسئولیت نظافت یکی از وسایل مدرسه، مانند: اجاق گاز، یخچال، سماور، کتری، پرده یا فرش را به عهده بگیرید و مراحل انجام کار را در دفتر یادداشت خود بنویسید.

۲- با نظارت مربی خود به چند گروه تقسیم شوید و وسایلی را که نیاز به تعمیر کردن یا رنگ زدن دارند، مشخص کنید. سپس آن ها را تعمیر کنید یا رنگ بزنید.

مراقبت از کودکان

انسان در زندگی با خطرات زیادی روبه رو است. او برای این که بتواند سالم زندگی کند و دچار حادثه‌ای نشود، باید از خود و اطرافیانش مراقبت کند؛ پس لازم است که درباره‌ی خطرات و چگونگی به وجود آمدن آن‌ها آگاهی داشته باشد و راه‌های پیشگیری از آن‌ها را بداند و نکات ایمنی را نیز رعایت کند.

در کلاس با دوستان گفت و گو کنید

- شما در دوران کودکی با چه خطراتی روبرو شدید؟
- کسانی که مراقب شما بودند، چه نکات ایمنی را رعایت می‌کردند؟

اکنون شما با بعضی از این خطرات و نکات ایمنی مربوط به آن‌ها آشنا می‌شوید.

یکی از مواردی که باید به آن توجه کنید این است که کودکان نباید به وسایل برقی که در حال کار کردن هستند، مثل چرخ گوشت، آب میوه‌گیری یا اتوی داغ دست بزنند؛ زیرا این کار موجب بروز حادثه می‌شود.

در تصویرهای بالا دو کودک را می بینید که هر دو به وسایل تیز و برنده ای مثل چاقو و قیچی دست زده اند. حتماً می دانید که این کار خطرناک است و کودکان باید زیر نظر بزرگ ترها از این وسایل استفاده کنند.

یکی دیگر از نکاتی که باید به آن توجه کرد این است که بعضی از موادّ شیمیایی مثل داروها، موادّ سفید کننده، نفت یا حشره کش ها را باید از دسترس کودکان دور نگه داشت؛ زیرا این مواد بسیار خطرناک هستند و موجب مسمومیت شدید می شوند.

همچنین باید به کودکان یاد بدهیم که آتش بازی خطرناک است؛ زیرا ممکن است هنگام روشن کردن کبریت، لباس آن‌ها آتش بگیرد و در نتیجه خودشان و خانه را نیز به آتش بکشند.

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- شناخت خطرات و نکات ایمنی آن‌ها چه کمکی به ما می‌کند؟
- ۲- دو مورد از خطراتی را که کودکان در زندگی روزانه ممکن است با آن‌ها روبه‌رو شوند، نام ببرید.
- ۳- چند نوع از موادّ شیمیایی را که برای کودکان خطرناک است، نام ببرید.

به تصاویر زیر نگاه کنید و نکات ایمنی مربوط به هر یک را بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

جمله‌های زیر را بخوانید و مانند نمونه در جای مناسب علامت × بزنید.

غلط	درست	
×		با دست خیس می‌توان به پریز برق دست زد.
		برای روشن کردن اجاق گاز، ابتدا کبریت را روشن می‌کنیم.
		از محلی که آتش‌سوزی در آن رخ داده است، دور می‌شویم.
		کودکان می‌توانند روی پشت‌بام بازی کنند.
		در کنار پله‌ها و در پشت‌بام باید حفاظ قرارداد.
		کودکان به تنهایی می‌توانند از وسایل تیز و برنده استفاده کنند.
		باید از بازی کردن با ترقه و فشفسه خودداری کنیم.
		فقط با اجازه‌ی پزشک از دارو استفاده کنیم.

فرض کنید قرار است یک روز از کودک پنج‌ساله‌ای نگهداری کنید. به نظر شما چه خطراتی ممکن است او را تهدید کند؟ کدام نکات ایمنی را باید رعایت کنید؟ سه مورد از این خطرات و نکات ایمنی مربوط به آن‌ها را در زیر بنویسید.

خطر :
نکات ایمنی :

خطر :
نکات ایمنی :

خطر :
نکات ایمنی :

۱ - مانند نمونه در جای مناسب علامت × بزنید.

خرید مواد خوراکی از فروشنده‌ی دوره‌گرد

☒

غلط

☐

درست

شنا کردن همراه با بزرگ‌ترها

☐

غلط

☐

درست

گرفتن بسته از غریبه‌ها

☐

غلط

☐

درست

۲- به تصاویر زیر نگاه کنید و خطرات هر تصویر را بنویسید :

خطرها : .....

.....

.....

بازی کردن در وسط خیابان

خطرها : .....

.....

.....

بازی و شوخی کردن روی پله‌ها

خطرها : .....

.....

.....

پرتاب کردن ابزار کار

فصل دوم

تدبير منزل

آشپزی روز

امروز قرار است دختر خاله‌های مریم و سارا به خانه‌ی آن‌ها بیایند. تا با کمک هم برای اتاقشان پرده بدوزند.

مریم و سارا به مادر پیشنهاد کردند برای ناهار، کوکوی سبزی درست کنند، تا برای دوختن پرده وقت کافی داشته باشند.

مادر، فهرست مواد لازم برای تهیه‌ی کوکوی سبزی را روی کاغذ نوشت و آن را همراه با مقداری پول به آن‌ها داد و گفت: «به فروشگاه بروید و دقت کنید که به اندازه‌ی پولی که دارید، خرید کنید.»

مریم گفت: «بهتر است ماشین حساب را با خود ببریم و قیمت موادّی را که برمی‌داریم با آن حساب کنیم تا از مقدار پولی که داریم بیش‌تر نشود.»

مریم و سارا به فروشگاه بزرگ محله‌ی خود رفتند. سارا مواد لازم را برمی‌داشت و قیمت آن‌ها را به مریم می‌گفت. مریم هم قیمت هر کدام را به ماشین حساب می‌داد و آن‌ها را باهم جمع می‌کرد. به این ترتیب قیمت تمام موادّی را که برداشته بودند با ماشین حساب محاسبه کرد و به سارا نشان داد.

سارا گفت: «بسیار خوب، ما طبق فهرست، مواد لازم را خریده ایم و قیمت آن‌ها هم از پولمان بیش‌تر نشده است.»

آن‌ها پول موادّی را که خریده بودند به صندوق پرداختند و فیش خرید را به مسئول کنترل نشان دادند و به خانه برگشتند. در خانه، با کمک مادرشان مواد را تمیز و جابه‌جا کردند. سپس دست‌های خود را شستند و مشغول آشپزی شدند.

مواد لازم برای پختن کوکوی سبزی (برای ۶ نفر)

سبزی کوکو (تره، جعفری، گشنیز، شوید)	۱ کیلو
تخم مرغ	۴ تا ۵ عدد
آرد سفید گندم	۱ قاشق سوپ خوری
روغن	به میزان کافی
نمک و فلفل و زردچوبه	به میزان کافی

طرز تهیه :

مریم و سارا پس از پاک کردن سبزی ها آن ها را خوب شستند و ضدعفونی کردند. بعد با کمک مادر و طبق مراحل زیر کوکوی سبزی را پختند.

بعد از آماده شدن غذا، آن ها قطعه های کوکو را در ظرف مناسبی چیدند و تزئین کردند. سپس با کمک یکدیگر، برای همه بشقاب، قاشق، چنگال و لیوان آماده کردند و میز را چیدند. آن گاه میهمان ها را برای صرف غذا دعوت کردند. همه از سلیقه و دست پخت مریم و سارا تعریف کردند. بعد از جمع کردن میز و شستن ظرف ها، آن ها به همراه میهمان ها برای دوختن پرده به اتاق خود رفتند.

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- مریم و سارا برای خرید از فروشگاه چه چیزهایی با خود بردند؟
- ۲- چرا مریم و سارا، ماشین حساب را با خود به فروشگاه بردند؟
- ۳- قبل از شروع آشپزی کدام نکته‌ی بهداشتی را باید رعایت کرد؟
- ۴- در دستور پخت غذا، منظور از « به میزان کافی» چیست؟

با نظارت مربی خود برای ۴ نفر یک میز زیبا بچینید و وسایلی را که در چیدن میز به کار بردید، بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

دانش آموزان عزیز، با نظارت مربی خود یک نوع غذای محلی، یعنی غذایی که مخصوص شهر خودتان است، تهیه نمایید و فهرست زیر را کامل کنید.

مواد لازم برای پخت .....

مواد لازم	میزان
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

حالا طرز تهیهی غذای محلی را بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

دانش آموزان عزیز، برای آشپزی یک دفتر تهیه کنید. با نظارت مربی خود، هر ماه یک نوع غذای ساده پزید و طرز تهیهی آن را در این دفتر بنویسید.

بعضی از غذاهایی که می‌توانید تهیه کنید، عبارت اند از: کوکوی سیب‌زمینی، خوراک لوییا چیتی، سالاد فصل، کشک بادمجان و نرگسی. البته می‌توانید غذاهای محلی شهر خود را نیز تهیه کنید.

تعمیرات آسان

پدر محمود لوله کش ساختمان است و در کار خود مهارت زیادی دارد. محمود اغلب همراه پدرش برای انجام لوله کشی و یا تعمیرات، به محل کار او می رود. محمود سعی می کند که هم به پدر خود کمک کند و هم این حرفه را بیاموزد. به این ترتیب او کارهای زیادی از پدرش یاد گرفته است.

پدر محمود گاهی کارهای ساده‌ی لوله کشی را به عهده ی او می گذارد و خودش نیز به کار او نظارت می کند و در موقع لزوم او را راهنمایی می کند.

یک روز مادر محمود گفت: «آب در ظرف شویی آشپزخانه جمع شده و لوله های فاضلاب گرفته است.» پدر رو به محمود کرد و گفت: «پسر من تو می توانی آن را تعمیر کنی؟»

محمود با خوشحالی جواب داد: «البته پدر جان، من این کار را از شما یاد گرفته ام.» او ابتدا وسایل کارش را آماده نمود، سپس قفسه ی زیر ظرفشویی را خالی کرد. یک سطل زیر سیفون گذاشت و بعد، قطعات آن را باز کرد. محمود متوجه شد که داخل لوله ها به مرور زمان جرم گرفته و مسیر آب را بسته است.

لوله ها را با دقت تمیز کرد و دوباره سیفون را محکم سر جایش بست. بعد از تمام شدن کارش وسایل را جمع کرد و در جای مخصوص گذاشت، سپس محل کار را تمیز کرد.

وقتی مادر به آشپزخانه آمد و دید که محمود توانسته است از عهده ی انجام کارش به خوبی بر آید، خوشحال شد. او از محمود تشکر کرد و گفت: «پسرم، تو در آینده می توانی مانند پدرت در کار لوله کشی مهارت کسب کنی و مثل او یک لوله کش ماهر بشوی.»

در تصاویرهای زیر، مراحل روغن کاری نشان داده شده است. برای هر تصویر، مانند نمونه، یک توضیح کوتاه بنویسید.

.....
.....

لولای در صدای ناخوشایندی دارد و به سختی باز و بسته می شود.

.....
.....

دانش آموزان عزیز، چنانچه در محیط مدرسه وسایلی هست که نیاز به تعمیرات ساده دارد، با نظارت مربی خود و رعایت نکات ایمنی ، آن ها را تعمیر کنید.
- وسایل تعمیر شده را نام ببرید .

.....

.....

.....

.....

.....

- مراحل تعمیر یکی از وسایل را بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

قلک سعید

سعید در قلک خود مقداری پول پس انداز کرده بود و تصمیم داشت با آن پول یک ساعت مچی بخرد. او این تصمیم را با پدرش در میان گذاشت. پدر به او گفت: «فکر بسیار خوبی است. فردا باهم به ساعت فروشی می‌رویم و یک ساعت می‌خریم.»

روز بعد، آن‌ها به ساعت فروشی رفتند و سعید یک ساعت زیبا پسندید. آقای فروشنده گفت: «این ساعت علاوه بر این که زیباست، بسیار دقیق هم کار می‌کند.» وقتی سعید قیمت ساعت را پرسید، متوجه شد که قیمت آن بیش‌تر از پولی است که او پس انداز کرده است. آن‌ها با عذرخواهی از آقای فروشنده، مغازه را ترک کردند. سعید در راه برگشت به خانه

بسیار ناراحت بود و با خود فکرمی‌کرد که مدت زیادی طول خواهد کشید تا او بتواند بقیه‌ی پول ساعت را پس انداز کند.

در همین هنگام پدر به سعید گفت: «سعید جان، اگر موافق باشی من می‌توانم این پول را به تو قرض بدهم.»

سعید با خوشحالی گفت: «چه قدر عالی! ولی چه‌طور می‌توانم پول را به شما پس بدهم؟»

پدر پاسخ داد: «تو می‌توانی با پرداخت مبلغی از پول توجیبی خود این قرض را پس بدهی.»

سعید پیشنهاد پدر را پذیرفت و از او تشکر کرد. سپس آن‌ها به مغازه‌ی ساعت فروشی برگشتند و ساعتی را که انتخاب کرده بودند، خریدند.

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- پس انداز کردن یعنی چه ؟
- ۲- چرا سعید با پس انداز خود نتوانست آن ساعت را بخرد؟
- ۳- پدر چگونه در خرید ساعت به سعید کمک کرد؟
- ۴- شما تصمیم دارید از پس انداز خود چگونه استفاده کنید ؟
- ۵- آیا می‌دانید مردم به جز قلک، پول خود را کجا پس انداز می‌کنند؟

دانش آموزان عزیز، هر کدام یک قلک به کلاس بیاورید و پول‌های خود را در آن پس انداز کنید. پس از یک ماه بنویسید که مبلغ آن چه قدر شده است؟ شما تصمیم دارید پس انداز خود را چگونه خرج کنید ؟

تاریخ شروع پس انداز من :

مقدار پس انداز من پس از یک ماه :

تصمیم من برای خرج کردن پس اندازم : .....

جمله های زیر را کامل کنید.

- من برای خرید وسایلی که دوست دارم ، قسمتی از پول توجیبی خود را .....
- اگر پولی را از کسی قرض بگیرم حتماً آن را .....
- من بدون اجازه‌ی ..... از کسی پول قرض نمی‌کنم.

۱- به نظر شما علی با پس انداز خود کدام یک از توپ ها را می تواند بخرد ؟

.....

.....

۲- برای هر تصویر توضیح کوتاهی بنویسید.

.....
.....

.....
.....

.....
.....

پست

زمستان آن سال هوا بسیار سرد بود. مادر می‌خواست ژاکتی را که برای پسرش، مجید، بافته بود، به همراه چند کتاب به شهر همدان بفرستد؛ زیرا مجید در دانشگاه همدان مشغول به تحصیل بود.

مژگان از مادرش پرسید: «چگونه می‌توانیم ژاکت و کتاب‌ها را برای مجید بفرستیم؟»

مادر جواب داد: «می‌توانیم این وسایل را از طریق پست برای او بفرستیم.»

روز بعد، مژگان و پدرش، وسایل را در کیسه‌ای گذاشتند و به اداره‌ی پست رفتند. کارمند پست به مژگان یک کارتن داد. مژگان وسایل را داخل کارتن گذاشت و روی آن، نام و نشانی گیرنده و فرستنده و همچنین کدپستی را نوشت و سپس آن را تحویل داد.

کارمند پست، پس از وزن کردن کارتن، در آن را چسباند و قبض هزینه‌ی پست را به آن‌ها داد.

مژگان با پرداخت آن مبلغ، قبض رسید را از مسئول صندوق دریافت کرد. روی قبض رسید، مشخصات بسته، نام و نشانی فرستنده و گیرنده و همچنین تاریخ و مبلغ هزینه‌ی پست نوشته شده بود.

بعد از خارج شدن از اداره‌ی پست ، پدر به مژگان گفت : «دخترم ، تا رسیدن بسته به برادرت باید این قبض را جای مناسبی نگه‌داری کنی تا گم نشود.»

مژگان پرسید : « چرا نگه‌داری قبض مهمّ است ؟»

پدر پاسخ داد : « چون اگر بسته به مقصد نرسد ، ما می‌توانیم با نشان دادن این قبض علت نرسیدن آن را از اداره‌ی پست جویا شویم.»

مژگان با خود فکر کرد که از طریق پست ، کارها چه‌قدر آسان‌تر انجام می‌شود!

نمونه ۱۰۵ ج
نمونه ۳ الف، ۳ ب، F3 و ... سابق
هزینه‌ها

رسید پستی

شماره ۴۱۹۱۵۲۶

مشخصات مرسوله

شرکت پست جمهوری اسلامی ایران

کرایه پستی ریال ۰۰۰۰۰۰۰۰

لفاف و سایر ریال ۰۰۰۰۰۰۰۰

جمع ریال ۰۰۰۰۰۰۰۰

مشخصات واحد قبول

نام واحد
نام و نام خانوادگی متصدی
مهر دفتر و امضاء

شماره ۲۳ / ۸۳ ۱۴۱۵۲۶

تاریخ ۱۳۸۵ / ۱۰ / ۰۵ ساعت قبول

نوع مرسوله بسته پستی وزن گرم

نوع سرویس

مبداء تهران فرستنده سبیلی

مقصد تهران گیرنده محمد سبیلی

به عدد ۶۰۰ ریال

ارزش اظهار شده: به حروف ۶۰۰ ریال

ارزش به SDR (ویژه امانت خارجه)

* لطفاً به نوشته‌های پست این برگه توجه فرمائید.

آیا می‌دانید که مبلغ هزینه‌ی پستی به چه چیزی بستگی دارد ؟

وقتی بسته‌ای را پست می‌کنید، باید هزینه پردازید. میزان این هزینه به وزن بسته بستگی دارد.

هرچه وزن بسته سنگین‌تر باشد هزینه‌ی پست نیز بیش‌تر می‌شود. ما می‌توانیم نامه‌ها و بسته‌های خود را از طریق پست به تمام نقاط کشورمان و یا به کشورهای دیگر بفرستیم .

- ۱- وظیفه‌ی اداره‌ی پست چیست ؟
- ۲- اگر بسته‌ی پستی به مقصد نرسد چه باید کرد ؟
- ۳- چرا بسته‌های پستی را وزن می‌کنند ؟
- ۴- مبلغ هزینه‌ی پستی به چه چیزهایی بستگی دارد ؟

با گذاشتن علامت × در مقابل عبارت درست ، جمله‌های زیر را کامل کنید.

☐	از طریق پست، کارها	آسان‌تر انجام می‌شود
☐		سخت‌تر انجام می‌شود.
☐	منظور از «مقصد» روی بسته‌ی پستی	نشانی گیرنده است.
☐		نشانی فرستنده است.
☐	هرچه وزن بسته سنگین‌تر باشد.	هزینه‌ی پست کمتر می‌شود.
☐		هزینه‌ی پست بیش‌تر می‌شود.

با توجّه به تصویرهای زیر، مراحل پست یک کالا را بنویسید.

..... ۱ -

..... ۲ -

..... ۳ -

..... ۴ -

به تصویر زیر توجه کنید و نشانی مبدأ و مقصد را در جای مناسب بنویسید.

فرستنده: استان: ..... شهر: .....

آدرس: .....

نام فرستنده: ..... شماره تماس: .....

کد پستی: .....

الصالق تمبر

گیرنده: استان: ..... شهر: .....

آدرس: .....

نام گیرنده: ..... شماره تماس: .....

کد پستی: .....

وزن	کیلوگرم
شماره سفارشی	
مبلغ بیمه	

پست جمهوری اسلامی ایران

پست جمهوری اسلامی ایران

پست جمهوری اسلامی ایران

پست جمهوری اسلامی ایران

..... مبدأ (فرستنده):

..... مقصد (گیرنده):

دانش آموزان عزیز، همراه مربی خود به نزدیک ترین اداره ی پست بروید و یک بسته را به نشانی خودتان پست کنید. سپس با توجه به قبضی که دریافت کرده اید به سؤالات زیر پاسخ دهید :

نام فرستنده :

نام گیرنده :

وزن بسته :

کد پستی :

تحقیق کنید

چند نوع از خدماتی که در اداره‌ی پست انجام می‌شود، نام ببرید. سپس یک مورد آن را انتخاب کنید و مراحل آن را بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

شربت نذری

رضا، برادر مهدی، در یکی از جبهه‌های جنگ تحمیلی عراق علیه ایران مجروح شده بود. مادرشان نذر کرده بود که اگر رضا شفا بگیرد، روز عاشورا از عزاداران امام حسین (ع) با شربت پذیرایی کند.

پس از بهبودی رضا، مهدی و دوستش علی قرار گذاشتند که صبح روز عاشورا به مسجد بروند و بعد از شرکت در مراسم سینه‌زنی، با شربت از عزاداران پذیرایی کنند.

آن‌ها صبح روز عاشورا، شربت را در پارچ‌های بزرگی ریختند و به مسجد بردند. دسته‌های عزادار در خیابان‌ها به حرکت در آمده بودند. در ابتدای هر دسته یک نفر نوحه می‌خواند و چند نفر دیگر هم مشغول نواختن سنج و طبل بودند. دسته‌های عزادار هم به دنبال آن‌ها حرکت می‌کردند. وقتی عزاداران به مسجد رسیدند، علی و مهدی با ریختن شربت در لیوان‌های یک بار مصرف، از آن‌ها پذیرایی کردند. عزاداران نیز با گفتن «سلام بر حسین» یاد شهیدان کربلا را گرامی داشتند.

بعد از تمام شدن شربت، علی و مهدی به آشپزخانه‌ی مسجد رفتند و در پختن غذا به دیگران کمک کردند.

هنگام ظهر، با شنیدن صدای اذان، همگی به صف ایستادند و نماز را به جماعت خواندند تا ثواب بیش‌تری ببرند.

بعد از خواندن نماز، سفره‌های ناهار پهن شد و عزاداران امام حسین (ع) مشغول خوردن ناهار شدند. سپس، علی و مهدی با سایر دوستانشان، سفره‌ها را جمع کردند. در همین هنگام، امام جماعت مسجد به سوی آن‌ها آمد و ضمن تشکر از زحماتشان به آن‌ها گفت: «بچه‌ها، کاری که شما انجام دادید، ثواب زیادی دارد؛ چون شما علاوه بر شرکت در مجلس عزاداری امام حسین (ع)، از مردمی که به خاطر شهادت ایشان عزاداری می‌کردند پذیرایی کردید و خداوند اجر بزرگی را برای این کار قرار داده است.»

در کلاس با دوستانتان گفت و گو کنید

– شما در مراسم عزاداری امام حسین (ع) چگونه شرکت می‌کنید؟

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- روز عاشورا چه روزی است ؟
- ۲- مادر مهدی برای چه نذر کرده بود ؟
- ۳- چرا برای دادن شربت از لیوان یک بار مصرف استفاده می شود ؟
- ۴- چرا بهتر است نماز را اول وقت و به جماعت بخوانیم ؟

از مادر خود سؤال کنید که آیا تاکنون نذری داشته است؟ چگونه آن را به جا آورده است؟ آن‌ها را بنویسید و در کلاس بخوانید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۱- چند نوع مراسم مذهبی نام ببرید و برای هر یک توضیح کوتاهی بنویسید.

--	--	--

۲- در محله‌ی شما کدام مراسم مذهبی برگزار می‌شود؟ آیا شما در آن مراسم شرکت می‌کنید؟
گزارشی درباره‌ی آن بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

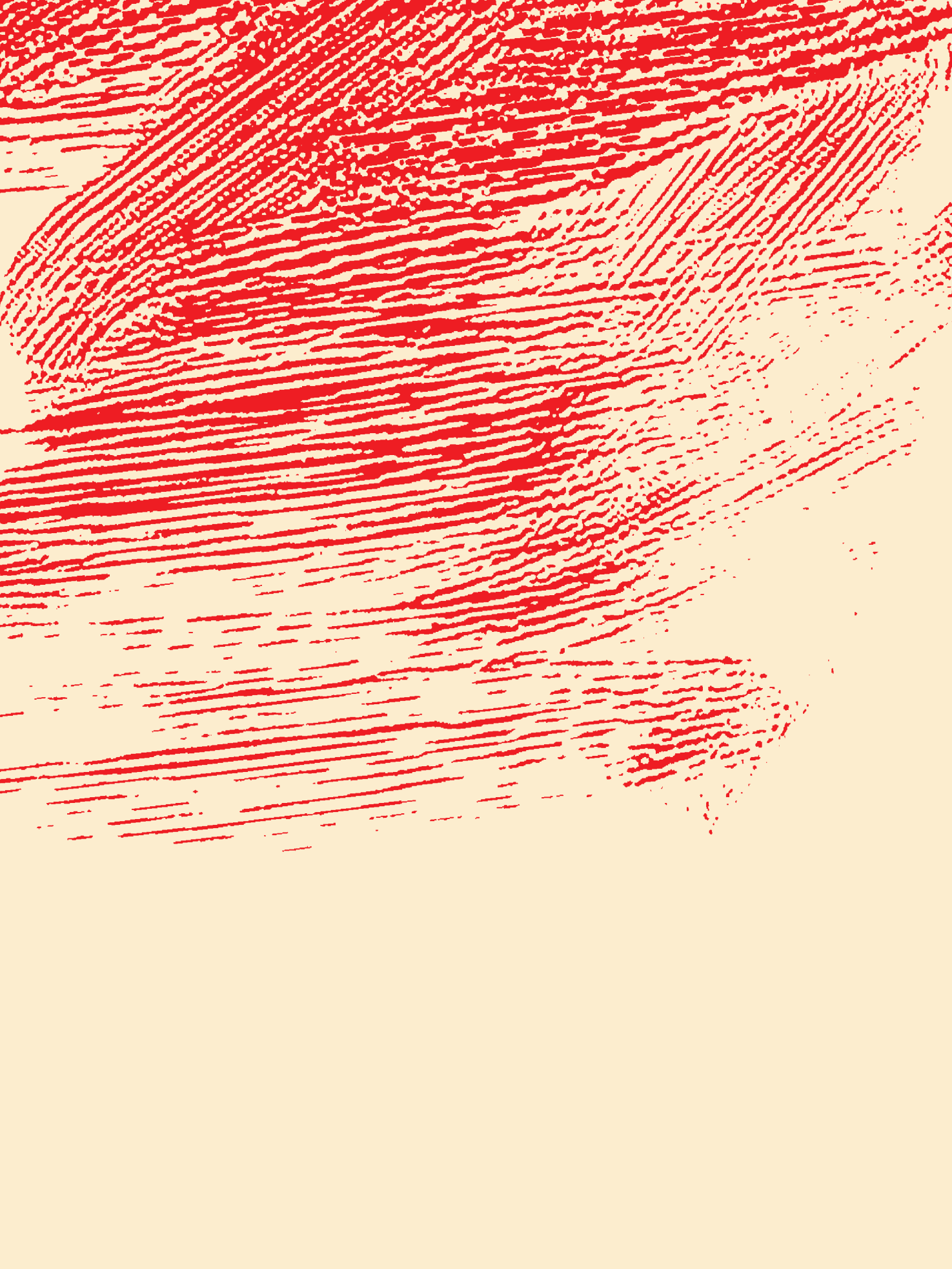
.....

.....

فصل سوم

مدرسه

وظایف کارکنان مدرسه

دانش آموزان عزیز، همان طور که می دانید، مدرسه خانه‌ی دوّم شماست. شما هر روز، مدّت زمان زیادی را در مدرسه می گذرانید و آن جا همراه سایر هم کلاسی های خود مطالب فراوانی یاد می گیرید؛ بنابراین باید سعی کنید که اطلاعات بیش تری درباره‌ی کارکنان مدرسه به دست آورید.

در کلاس با دوستانتان گفت و گو کنید

- چه کسانی در مدرسه کار می کنند و هر یک چه وظیفه‌ای دارند؟

در مدرسه افراد زیادی کار می کنند و هر یک وظایفی را بر عهده دارند که به شرح زیر است :

وظیفه‌ی مدیر مدرسه، اداره کردن مدرسه است؛ یعنی او به همه‌ی امور رسیدگی می کند.

وظیفه‌ی معلّم، درس دادن و آموزش رفتارهای صحیح مربوط به خانه، مدرسه و اجتماع است.

وظیفه‌ی معاون یا ناظم، حفظ نظم و ترتیب، نظارت بر اجرای مقرّرات و کمک به مدیر در همه‌ی امور مدرسه است.

وظیفه‌ی مشاور مدرسه، رسیدگی به مشکلات دانش‌آموزان و راهنمایی آن‌ها برای حلّ این مشکلات است.

وظیفه‌ی مربّی بهداشت، آشنا کردن دانش‌آموزان با نکات بهداشتی و نظارت بر رعایت آن‌هاست.

وظیفه‌ی مربّی پرورشی، برگزاری مراسم مختلف مانند برگزاری نماز جماعت، مراسم دهه‌ی فجر، اجرای مسابقات قرآن و تشکیل گروه‌های هنری است.

وظیفه‌ی دفتردار رسیدگی به کارهای اداری مدرسه و ثبت نمرات دانش آموزان است.

وظیفه‌ی خدمتگزار، نظافت و تمیز کردن مدرسه باهمکاری دانش آموزان است.

وظیفه‌ی سرایدار مواظبت و نگهداری از مدرسه و اموال موجود در آن و دقت در ورود و خروج افراد است.

- ۱- وظایف مدیر مدرسه چیست ؟
- ۲- چه کسی مسئول رسیدگی به مشکلات دانش آموزان و راهنمایی آنان برای حل مشکلات است ؟
- ۳- چه کسی کارنامه‌های دانش آموزان را تنظیم می‌کند ؟
- ۴- چه کسی مسئول بهداشت دانش آموزان است ؟

نام مسئول هر کار را مانند نمونه در جای مناسب بنویسید.

مدیر	رسیدگی به همه‌ی امور مدرسه
	نظافت کلاس‌ها
	درس دادن به دانش آموزان
	حفظ نظم در محیط مدرسه
	راهنمایی دانش آموزان برای حل مشکلاتشان
	برگزاری نماز جماعت در مدرسه
	رسیدگی به بهداشت دانش آموزان
	حفظ و نگهداری مدرسه و اموال آن

وظایف دانش آموزان در مدرسه

یک مدرسه‌ی خوب، مدرسه‌ای است که تمام اعضای آن با وظایف خود به خوبی آشنا باشند و به آن‌ها عمل کنند.

در کلاس با دوستان گفت و گو کنید

– شما به عنوان یک دانش آموز، در مدرسه چه وظایفی را به عهده دارید؟
دانش آموزان در مدرسه وظایفی به عهده دارند که در جدول زیر با بعضی از آن‌ها آشنا می‌شوید.

وظیفه‌ی شما در برابر دیگران

همیشه با دیگران خوشرو و مؤدب باشید.
در انجام کارها با دوستان همکاری کنید.
در حفظ و نگهداری اموال مدرسه کوشش کنید.

وظیفه‌ی شما در برابر خودتان

در انجام کارها دقت کنید.
در یادگیری درس‌ها کوشش کنید.
برای حفظ سلامت خود موارد ایمنی را رعایت کنید.
از لوازم مدرسه‌ی خود به خوبی نگهداری کنید.

اکنون که با وظایف کارکنان مدرسه و همچنین با وظایف خودتان در مدرسه آشنا شده اید، می‌توانید با همکاری یکدیگر مدرسه‌ی نمونه‌ای داشته باشید.

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- یک مدرسه ی خوب، چگونه مدرسه‌ای است ؟
- ۲- علاوه بر موارد ذکر شده در متن درس، سه وظیفه‌ی دیگر خود را در مدرسه نام ببرید؟

اگر من کارم را به خوبی
انجام دهم، حتماً موفق
خواهم شد

اگر من کارم را به خوبی
انجام ندهم، موفق نخواهم
شد

با توجه به عبارت‌های سمت راست، برای تصویرهای سمت چپ، مانند نمونه یک عبارت بنویسید.

دقت کردن به درس

توجه نکردن به درس

.....

دیر رسیدن به مدرسه

.....

رفتار نامناسب در حیاط مدرسه

۱- دانش آموز عزیز، منظور از اموال مدرسه چیست؟ آن ها را نام ببرید.

۲-

۱-

۴-

۳-

۶-

۵-

• حالا بگویید که چگونه باید در حفظ و نگهداری اموال زیر کوشش کنیم؟

- ۱- میز و نیمکت : .....
- ۲- آب خوری مدرسه : .....
- ۳- دیوار : .....
- ۴- وسایل کمک آموزشی : .....

• اگر این اموال و وسایل آسیب ببینند، چه کسانی ضرر می کنند؟

.....
 .....

• در مدرسه چگونه باید در حفظ سلامت و ایمنی خود و دیگران تلاش کنیم؟

.....
 .....
 .....
 .....

۲- جمله‌های زیر را بخوانید و با توجه به رفتار خود ، در جای مناسب علامت × بگذارید:

بله	خیر	
		همیشه به موقع سرکلاس حاضر می‌شوم.
		هنگام بازی در حیاط مدرسه کسی را هل نمی‌دهم.
		هنگامی که معلّم درس می‌دهد به دقّت گوش می‌دهم.
		در نگهداری از وسایل شخصی‌ام دقّت کافی دارم .
		در مواقع ضروری به دوستانم کمک می‌کنم.
		در نگهداری اموال مدرسه کوشش می‌کنم.
		به دیگران احترام می‌گذارم.
		اگر چیزی را پیدا کنم، آن را به معاون یا معلّم تحویل می‌دهم.

- با توجه به پاسخ های داده شده، بنویسید کدام یک از رفتارهای خود را باید اصلاح کنید.

.....

.....

.....

.....

در مدرسه‌ی خود تحقیق کنید و وظایف هر یک از افراد زیر را بنویسید.

مدیر : .....

ناظم : .....

معلم : .....

مربی بهداشت : .....

مشاور : .....

مربی ورزش : .....

خدمتگذار : .....

مربی پرورشی : .....

مشاور مدرسه

روز چهارشنبه، دانش‌آموزان کلاس دوم راهنمایی برای شرکت در جلسه‌ی بحث و گفت‌وگو در اتاق مشاوره جمع شدند.

آقای مرادی، مشاور مدرسه، پس از خوش‌آمدگویی به بچه‌ها، از حضور آن‌ها در جلسه تشکر کرد. او به دانش‌آموزان گفت: «هدف از تشکیل این جلسات، بحث درباره‌ی مسائل نوجوانان و جوانان است. یکی از این مسائل، بیرون رفتن با دوستان، بدون اجازه‌ی والدین است.»

آقای مرادی از بچه‌ها سؤال کرد: «شما تاکنون با چنین مسئله‌ای روبه‌رو شده‌اید؟»
سعید جواب داد: «چند روز قبل، پسر همسایه از من خواست که بدون اجازه‌ی پدر و مادرمان به پارک برویم.»

مشاور مدرسه از او سؤال کرد: «پیشنهاد دوست خود را قبول کردی و با او به پارک رفتی؟»
سعید گفت: «نه، من قبول نکردم. تصمیم داشتم اول با شما مشورت کنم و بدانم آیا این کار درست است یا خیر؟»

مشاور، رو به سایر دانش‌آموزان کرد و از آن‌ها خواست تا نظرشان را بگویند.
جواد گفت: «به نظر من، سعید حتماً باید این موضوع را با پدر و مادرش در میان بگذارد و از آن‌ها برای رفتن به پارک اجازه بگیرد. والدین او اگر صلاح دانستند اجازه می‌دهند. در غیر این صورت برای سعید توضیح می‌دهند که چرا نباید با دوستش به پارک برود.»

عبّاس گفت: «به نظر من، بی اجازه به پارک رفتن ممکن است خطراتی در پی داشته باشد.»
آقای مشاور گفت: «سعید کار خوبی کرده که با عجله تصمیم نگرفته است. شما هم نباید هر پیشنهادی را بدون مشورت بپذیرید. هر گاه با مشکلی روبه‌رو شدید، بهتر است که آن را با پدر و مادر، مشاور مدرسه یا آموزگار خود در میان بگذارید؛ چون این افراد بهترین کسانی هستند که می‌توانند در تصمیم‌گیری و حلّ هر مشکلی شما را یاری کنند.»

- ۱- در جلسه‌ی مشاوره درباره‌ی چه موضوعی بحث و گفت‌وگو شد؟
- ۲- قبل از هر تصمیم‌گیری چه کاری باید انجام دهیم؟
- ۳- ما با چه کسانی می‌توانیم مشورت کنیم؟
- ۴- شما در چه مواردی به مشاور مراجعه می‌کنید؟
- ۵- بیرون رفتن بدون اجازه‌ی والدین چه خطراتی در پی دارد؟

برای کدام یک از موارد زیر می توان به مشاور مدرسه مراجعه کرد. با گذاشتن علامت × آن‌ها را مشخص کنید.

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

در صورت داشتن مشکل درسی

برای خرید لباس

در صورت داشتن مشکل خانوادگی

برای راهنمایی گرفتن در انجام کارها

برای رفتن به مسافرت

در صورت داشتن مشکلی در خارج از محیط خانه و مدرسه

برای انتخاب دوست

۱- آیا تا کنون دچار مشکلی شده‌اید؟ برای حل آن با چه کسی مشورت کرده‌اید؟

چه راه حلی پیدا کرده‌اید ؟

..... نوع مشکل

..... با چه کسی مشورت کرده‌اید؟

..... راه حل آن مشکل

۲- آیا تا کنون کسی با شما برای انجام کاری مشورت کرده است ؟

..... چه کسی ؟

..... چه کاری ؟

..... پیشنهاد شما چه بوده است ؟

.....

۳- به تصویرهای زیر نگاه کنید و مانند نمونه، کلمه‌ی (صحیح) یا (غلط) را در جای مناسب بنویسید.

گرفتن بسته از افراد ناشناس

صحیح شرکت در بازی دوستانه

اجازه گرفتن قبل از استفاده از وسایل دیگران

شرکت در میهمانی دوستانه

پذیرفتن پیشنهاد افراد ناشناس

رفتن به سینما بدون اجازه‌ی والدین

رعایت نکات ایمنی در کارگاه

ما روزهای دوشنبه هر هفته به کارگاه نجّاری می‌رویم. یک روز در کارگاه، با ارّه مشغول بریدن چوب بودیم که ناگهان صدای فریاد محمّد بلند شد. همگی با نگرانی به طرف او رفتیم.

محمد بدون این که چوب را داخل گیره قرار بدهد، شروع به بریدن آن کرده بود و در اثر این بی احتیاطی دستش مجروح شده بود.

من با دیدن خونی که از دست او می آمد، دستپاچه شدم و نمی دانستم چه کار باید بکنم. مربی کارگاه با آرامش به طرف ما آمد و گفت: «بچه ها نگران نباشید، چیز مهمی نیست.» سپس از من خواست که نزد مربی بهداشت بروم و او را خبر کنم. مربی بهداشت با وسایل لازم به کارگاه آمد و بعد از معاینه ی دست محمد گفت: «زخم او سطحی است.» او ابتدا دست محمد را با آب و صابون شست، سپس آن را با مایع ضد عفونی کننده شست و شو داد و پانسمان کرد.

آن گاه مربی کارگاه روبه دانش آموزان کرد و گفت: «فکر می کنم لازم است که درباره ی رعایت نکات ایمنی در هنگام کار، یک جلسه ی بحث و گفت و گو با یکدیگر داشته باشیم.» او از دانش آموزان پرسید: «به نظر شما علت این حادثه چه بود؟» علی گفت: «به نظر من محمد در کارش عجله کرد.»

حسین گفت: «من با نظر علی موافق نیستم، چون محمد باید ابتدا چوب را داخل گیره قرار می داد.»

رضا گفت: «من فکر می کنم نظر هر دو صحیح است.»

مربی کارگاه گفت: «از دقت و توجه شما به این گونه مسائل خوشحالم. در حقیقت نظر هر سه نفر شما درست است. محمد نباید عجله می کرد. او باید نکات ایمنی را رعایت می کرد. در ضمن، شما هم باید هنگام بروز حادثه خونسرد باشید و از افراد متخصص در این زمینه کمک بگیرید.»

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- چرا دست محمد مجروح شد؟
- ۲- شما هنگام بروز حادثه در مدرسه از چه کسی کمک می گیرید ؟
- ۳- وقتی حادثه‌ای پیش می آید اطرافیان باید چه کارکنند؟
- ۴- دو مورد از نکات ایمنی را که باید در کارگاه مدرسه رعایت شود، بنویسید.

دانش آموزان عزیز، شماره تلفن های ضروری زیر را بنویسید و همیشه آن ها را در دسترس بگذارید. هرکدام از آن ها در چه مواقعی استفاده می شود.

نام مراکز	شماره تلفن	موارد استفاده
مرکز فوریت های پزشکی		
آتش نشانی		
پلیس		
اطلاعات تلفن		

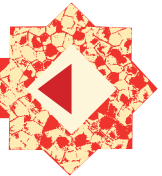
فعالیت تکمیلی

با نظارت مربی خود از آشپزخانه‌ی مدرسه بازدید کنید و مانند نمونه، جاهای خالی جدول زیر را تکمیل کنید.

نکات ایمنی رعایت شده	نکات ایمنی رعایت نشده	راه حل
کپسول آتش نشانی		

تحقیق کنید

دانش آموزان عزیز، در مورد نکات ایمنی کارگاه مدرسه‌ی خود تحقیق کنید . سپس با نظارت مربی خود، درباره‌ی آن نکات بحث و گفت و گو کنید و نتایج آن را بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

جشن دهه ی فجر

آن روز مرجان، که نماینده ی کلاس دوّم بود، به هم کلاسی هایش گفت: «بچه ها، کم کم به روزهای دهه ی فجر نزدیک می شویم. اگر موافق باشید با معلّم پرورشی مشورت کنیم و برای برگزاری مراسم جشن دهه ی فجر برنامه ریزی کنیم.»

زنگ تفریح زده شد، بچه ها به سراغ خانم اکرمی، مربّی پرورشی مدرسه رفتند و نظر خود را با او در میان گذاشتند.

خانم اکرمی با خوش رویی گفت: «اتّفاّقاً من هم می خواستم در همین مورد با شما مشورت کنم. به نظر من بهتر است برای انجام این کار، گروه هایی تشکیل بدهیم و سپس مسؤلیّت هر گروه را نیز مشخص کنیم.»

نسرین پرسید: «منظورتان از گروه چیست؟»

خانم اکرمی پاسخ داد: هر گاه چند نفر برای انجام کاری با یکدیگر همکاری کنند، در واقع یک گروه تشکیل داده اند. در هر گروه نیز یک نفر به عنوان سر گروه انتخاب می شود. وظیفه ی سر گروه ایجاد هماهنگی بین اعضای گروه است. حالا شما هم می توانید گروه های خود را مشخص و سر گروه ها را نیز انتخاب کنید. در ضمن، هر گروه باید مسؤلیّت انجام یک کار را به عهده بگیرد. برای برگزاری جشن دهه ی فجر می توانید برنامه های متنوّعی در نظر بگیرید؛ مثلاً «تهیه ی روزنامه ی دیواری، اجرای سرود و نمایش، تزئین کلاس و سالن مدرسه، برپا کردن نمایشگاهی از کارهای دستی و نقاشی دانش آموزان، تهیه ی کارت های دعوت برای والدین و پذیرایی از آن ها.»

بعد از تشکیل گروه ها، بچه ها با شور و اشتیاق مشغول تهیه ی مقدّمات جشن شدند. روز جشن فرا رسید و همه ی گروه ها با همکاری هم توانستند مسؤلیّت های خود را به خوبی انجام دهند و جشن با شکوهی برگزار کنند.

بعد از پایان مراسم، خانم اکرمی در حضور والدین از تلاش و همکاری گروه‌های دانش‌آموزی مدرسه تشکر کرد و به دانش‌آموزان گفت: « یکی از دلایل موفقیت شما این بود که همه‌ی وظایف خود را به بهترین شکل انجام دادید و با یکدیگر صمیمانه همکاری کردید. امیدوارم که شما در همه‌ی امور زندگی خود، همکاری با دیگران را ادامه بدهید.»

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- مرجان و همکلاسی‌هایش در چه موردی با مربی پرورشی مشورت کردند؟
- ۲- پیشنهاد مربی پرورشی برای برگزاری جشن دهه‌ی فجر چه بود؟
- ۳- هدف از تشکیل گروه‌ها چه بود؟
- ۴- وظیفه‌ی سرگروه چیست؟
- ۵- دلایل موفقیت دانش‌آموزان در برگزاری جشن دهه‌ی فجر چه بود؟
- ۶- شما برای برگزاری جشن دهه فجر در مدرسه‌ی خود، چه برنامه‌هایی در نظر می‌گیرید؟

فعالیت‌های تکمیلی

- ۱- دانش‌آموزان عزیز، بنویسید که دهه‌ی فجر از چه روزی شروع می‌شود و در چه روزی به پایان می‌رسد. مناسبت هر کدام از روزها را نیز بنویسید.

روز شروع دهه‌ی فجر:

روز پایان دهه‌ی فجر :

مناسبت روز شروع دهه‌ی فجر :

مناسبت روز پایان دهه‌ی فجر :

۲- دانش آموزان عزیز، با مشورت مربی پرورشی مدرسه برای تهیه‌ی روزنامه‌ی دیواری یک گروه تشکیل بدهید و سرگروه را با رأی اعضا انتخاب کنید. سپس وظایف هر یک از اعضا را نیز مشخص نمایید و روزنامه‌ی دیواری را با موضوع دلخواه خود تهیه کنید.

موضوع روزنامه‌ی دیواری:

تعداد اعضای گروه:

نام سرگروه:

نام اعضای گروه	وظایف اعضای گروه

فصل چهارم

اطلاع رسانی

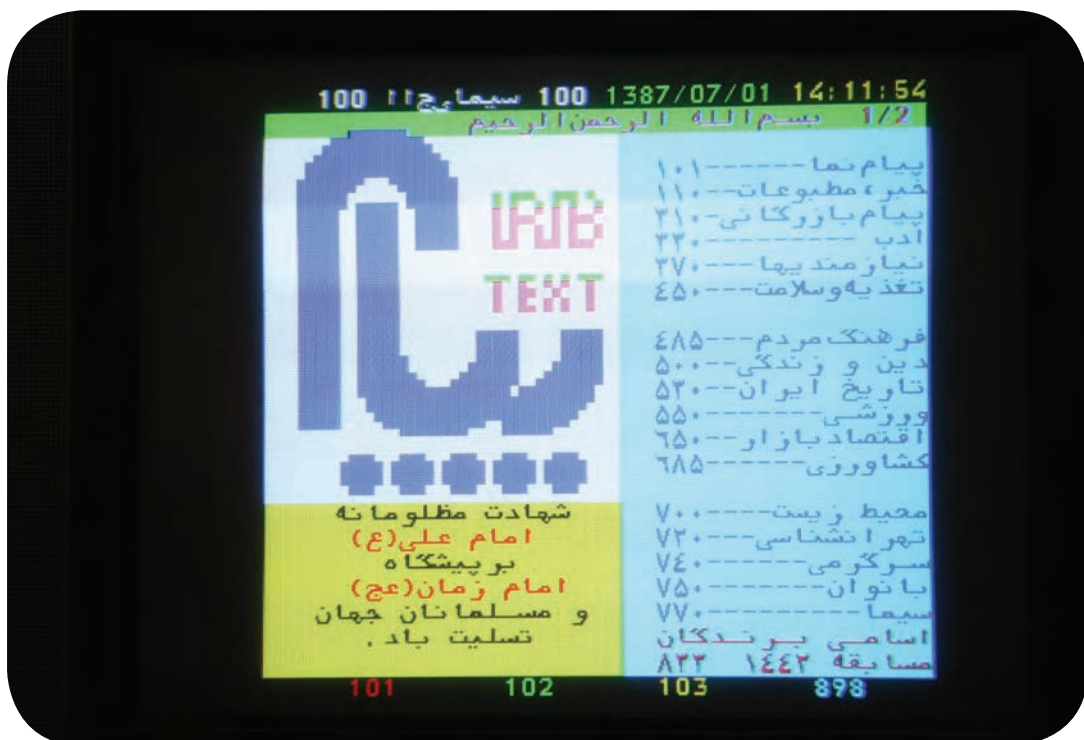

شبکه‌ی پیام

دهه‌ی فجر بود. امید و آرش می‌خواستند برای تماشای مسابقات کشتی جام جهان پهلوان تختی، به ورزشگاه بروند.

امید از آرش پرسید: «مسابقات در چه ساعتی شروع می‌شود؟»
آرش پاسخ داد: «نمی‌دانم، بهتر است با خریدن روزنامه، از برنامه‌ی مسابقات کشتی با خبر شویم.»

امید گفت: «ولی امروز جمعه است و روزنامه‌ای منتشر نمی‌شود.»
آرش پرسید: «پس چه‌طور می‌توانیم از ساعت شروع مسابقات آگاه شویم؟»
امید جواب داد: «تلویزیون ما شبکه‌ی پیام دارد. همه‌ی خبرهای مهم از آن شبکه پخش می‌شود. ما می‌توانیم با تنظیم شبکه‌ی پیام از ساعت شروع مسابقات با خبر شویم.»
آرش گفت: «چه قدر جالب است، پس هر وقت لازم شد می‌توانیم خبرهای مورد علاقه‌ی خود را از شبکه‌ی پیام دریافت کنیم!»

امید به آرش پیشنهاد کرد اول از مادرش اجازه بگیرد سپس به همراه او به خانه شان برود و با طرز کار شبکه‌ی پیام آشنا شود. وقتی که آن‌ها به خانه رسیدند، امید تلویزیون را روشن کرد و با تنظیم شبکه‌ی پیام، اخبار مربوط به مسابقات کشتی را روی صفحه‌ی تلویزیون آورد. سپس زمان برگزاری مسابقات را یادداشت کرد.

امید برای آرش توضیح داد که از طریق این شبکه می‌توانیم اطلاعات مفید دیگری هم به دست آوریم؛ مثلاً خبرهایی درباره‌ی خرید و فروش انواع کالاها و قیمت‌هایشان، اخبار مربوط به خدمات گوناگون مانند تعمیر وسایل خانگی یا شست و شوی فرش و همین‌طور برنامه‌ی حرکت قطارها و هواپیماها و وضعیت آب و هوایی تمام نقاط جهان.

به این نکته توجه کنید :
به شبکه ی پیام، تله تکست هم می گویند.

فکر کنید و پاسخ دهید

۱- مسابقات کشتی جهان پهلوان تختی در چه ایّامی برگزار می شود؟

۲- چند وسیله ی اطلاع رسانی را نام ببرید.

۳- شما برای به دست آوردن خبر از کدام وسایل ارتباط جمعی استفاده

می کنید؟

اگر تلویزیون مدرسه‌ی شما شبکه‌ی پیام دارد، طرز استفاده از آن را از مربی خود یاد بگیرید. سپس به کمک این شبکه، اطلاعات زیر را یادداشت کنید.

..... ساعات شرعی :

.....

.....

..... وضع آب و هوای شهر خود :

.....

.....

..... یک خبر ورزشی :

.....

.....

..... روز و ساعت پخش برنامه‌ی تلویزیونی مورد علاقه‌ی خود :

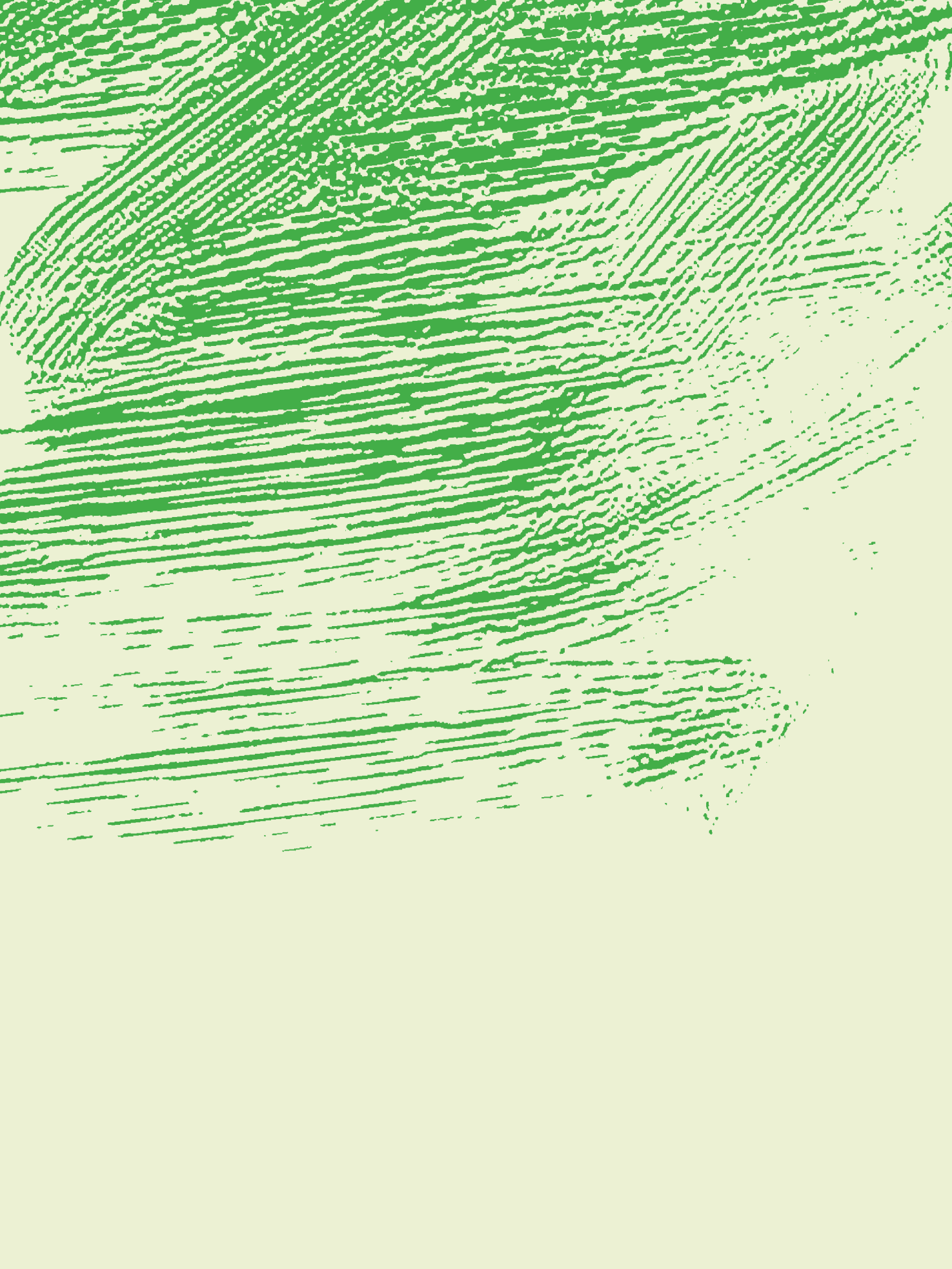
.....

.....

فصل پنجم

محیط زیست

رفتار مناسب در مکان های عمومی

اولین بار بود که هادی به همراه برادرش، حمید، برای تماشای مسابقه‌ی فوتبال به ورزشگاه می‌رفت. آن‌ها پس از خریدن بلیت، وارد ورزشگاه شدند و در جای خود نشستند. جمعیت زیادی برای دیدن مسابقه آمده بودند. آن‌ها با شعار دادن و به حرکت درآوردن پرچم، تیم مورد علاقه‌ی خود را تشویق می‌کردند.

با ورود ورزشکاران به زمین، شور و شوق تماشاچیان هم بیش تر شد. در طول بازی، عده‌ای از تماشاچیان به داخل زمین بازی کاغذ و پوست میوه پرت می‌کردند.

هادی پرسید: «چرا بعضی‌ها کاغذ و پوست میوه را به داخل زمین بازی پرت می‌کنند؟» حمید گفت: «شاید با این کار می‌خواهند شادی خود را نشان دهند، ولی کار شان درست نیست. این گونه رفتارها درواقع، بی‌احترامی به ورزشکاران است و باعث کثیف شدن محیط ورزشگاه هم می‌شود.»

بعد از مسابقه، هادی و حمید برای بازگشت به خانه سوار اتوبوس شدند. در داخل اتوبوس، رفتارهای بعضی از جوانان مناسب نبود؛ از پنجره به بیرون خم می‌شدند، صندلی‌ها را پاره می‌کردند و یا به شیشه‌های اتوبوس آسیب می‌رساندند. آن‌ها حتی به اعتراض دیگران نیز توجهی نمی‌کردند. هادی از این رفتارها بسیار تعجب کرد. حمید برای او توضیح داد که کار این افراد بی‌احترامی به حقوق دیگران است. همان‌طور که، باید از محیط زیست طبیعی خود مثل جنگل، رودخانه و دریا محافظت کنیم، باید از مکان‌ها و اموال عمومی محیط زندگی نیز نگه‌داری کنیم.

هادی پرسید: «منظورت از اموال عمومی چیست؟»

حمید گفت: «وسایلی که در مکان‌های عمومی مانند سینما، ورزشگاه، مدرسه و اتوبوس وجود دارد، مال همه‌ی مردم است و همه وظیفه دارند در نگهداری و حفظ آن‌ها کوشش کنند. به علاوه، اگر این وسایل خراب شود به اقتصاد کشور هم ضرر می‌رسد، زیرا مقدار زیادی از درآمد کشور باید صرف خرید و یا تعمیر اموال عمومی شود.»

هادی از تماشای مسابقه بسیار لذت برده بود؛ ولی از دیدن این رفتارهای نامناسب ناراحت بود و با خود فکر می‌کرد که چگونه می‌تواند در حفظ اموال عمومی تلاش کند.

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- تشویق مناسب و درست در ورزشگاه چگونه است ؟
- ۲- چند نمونه از اموال عمومی را نام ببرید.
- ۳- شما برای حفظ اموال عمومی چه کار می کنید ؟
- ۴- از آسیب رساندن به اموال عمومی چه ضررهایی می بینیم ؟
- ۵- چند مکان عمومی را نام ببرید.

به تصویرها نگاه کنید و رفتارهای مناسب و نامناسب را مانند نمونه، با علامت × مشخص کنید.

☐ رفتار نامناسب

☐ رفتار مناسب

☒ رفتار نامناسب

☐ رفتار مناسب

☐ رفتار نامناسب

☐ رفتار مناسب

☐ رفتار نامناسب

☐ رفتار مناسب

☐ رفتار نامناسب

☐ رفتار مناسب

☐ رفتار نامناسب

☐ رفتار مناسب

☐ رفتار نامناسب

☐ رفتار مناسب

☐ رفتار نامناسب

☐ رفتار مناسب

☐ رفتار نامناسب

☐ رفتار مناسب

☐ رفتار نامناسب

☐ رفتار مناسب

جمله‌های زیر را بخوانید و رفتارهای مناسب را با علامت × مشخص کنید.

☐

در داخل ورزشگاه آشغال نمی‌ریزم.

☐

وقتی به سینما می‌روم، با صدای بلند صحبت نمی‌کنم.

☐

در جنگل، روی تنه‌ی درخت‌ها یادگاری می‌نویسم.

☐

وقتی در خیابان راه می‌روم، آب دهانم را روی زمین نمی‌اندازم.

☐

اطراف رودخانه زباله می‌ریزم.

☐

سعی می‌کنم ظاهرم در مکان‌های عمومی آراسته باشد.

☐

وقتی سوار اتوبوس می‌شوم به صندلی‌ها آسیب نمی‌رسانم.

☐

در حفظ و نگهداری اموال عمومی کوشش می‌کنم.

۱- دانش آموزان عزیز، در طول یک هفته، به هر مکان عمومی که می روید، رفتارهای مناسب و نامناسب خود و دیگران را یادداشت کنید و در کلاس بخوانید.

رفتارهای نامناسب

.....
.....
.....
.....
.....

رفتارهای مناسب

.....
.....
.....
.....
.....

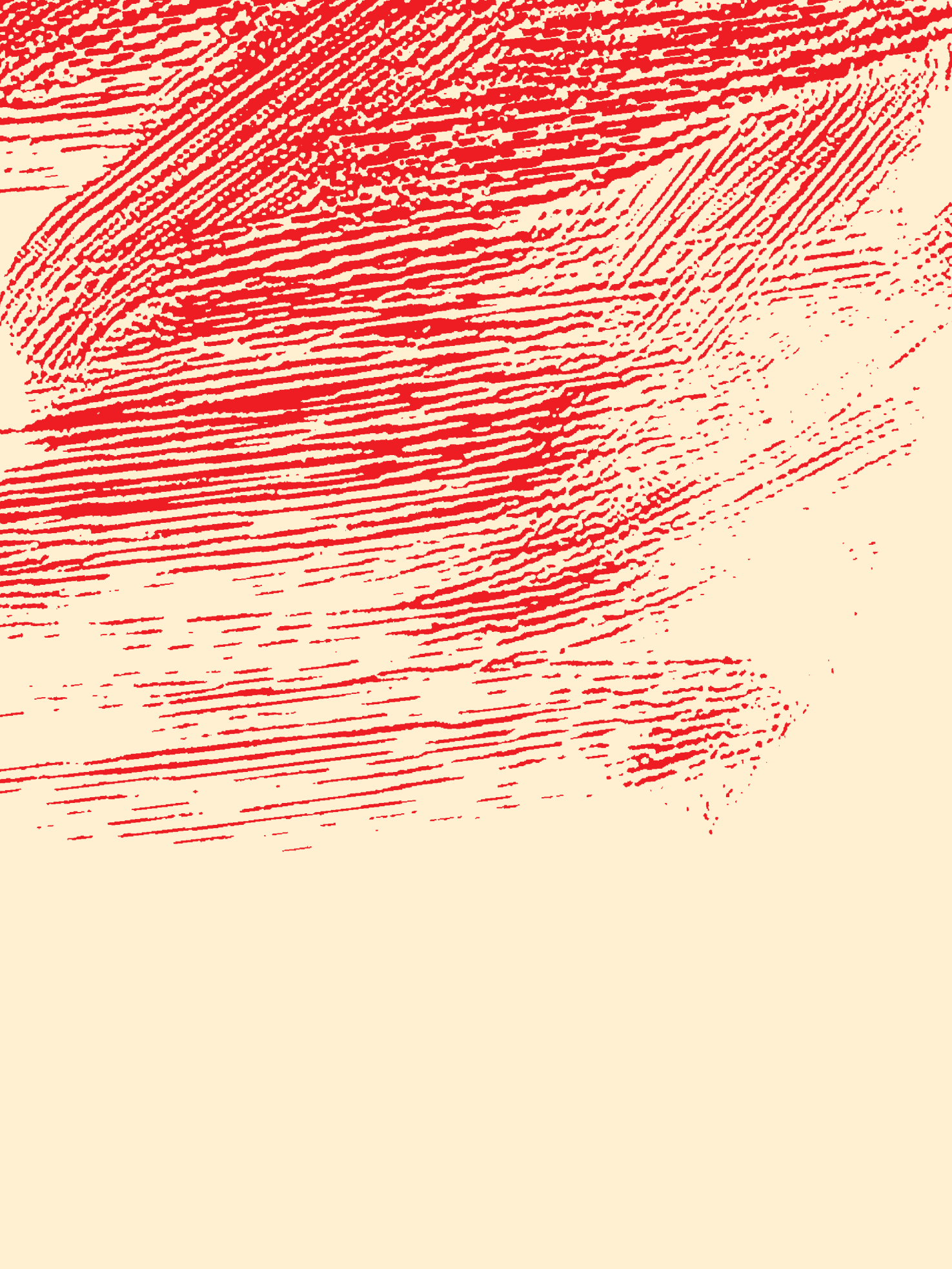
۲- حالا با توجه به مطالب بالا، رفتارهایی را که به اقتصاد کشور ضرر می رساند بنویسید.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

فصل ششم

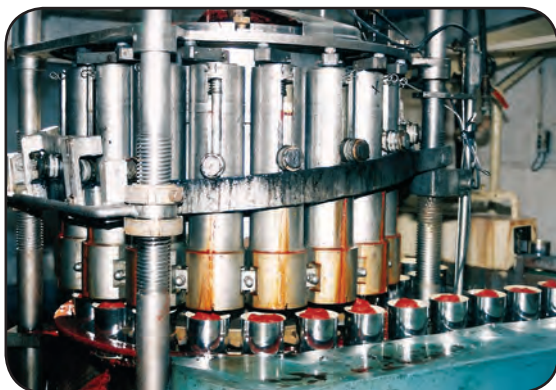
مشاغل

کار در کارخانه

قرار بود که دانش آموزان سال دوم راهنمایی پیش حرفه‌ای برای آشنایی با مشاغل از کارخانه‌های مختلفی دیدن کنند.

برنامه‌ی این هفته‌ی آن‌ها بازدید از کارخانه‌ی تولید موادّ غذایی بود. هنگام ورود دانش آموزان، مسئول کارخانه به آن‌ها خوش آمد گفت و از آقای سعادت، که در کارخانه کار می‌کرد، خواش کرد تا دانش آموزان را با قسمت‌های مختلف کارخانه آشنا کند. آقای سعادت ابتدا آن‌ها را به قسمت تهیّه‌ی ربّ گوجه فرنگی برد.

او برایشان توضیح داد که چگونه از گوجه فرنگی رب درست می‌کنند و چطور آن را در قوطی‌ها بسته بندی می‌کنند و برای فروش به فروشگاه‌ها می‌فرستند.

سپس دانش آموزان را به سایر قسمت‌های کارخانه، مانند قسمت تهیه‌ی آب لیمو، ترشی و سُس برد و آن‌ها را با نحوه‌ی تولید این موادّ غذایی و بسته‌بندی آن‌ها آشنا کرد.

در پایان، توضیح داد که در هر قسمت، کارگران زیادی با دستگاه‌های گوناگون کار می‌کنند. آن‌ها وظایف خود را زیر نظر مسئول قسمت خود انجام می‌دهند.

مسئول هر قسمت وظایف گوناگونی دارد. او مواظب است تا کارها درست انجام شود و هر کارگر نیز وظیفه‌ی خود را به خوبی انجام دهد.

از وظایف دیگر مسئول هر قسمت این است که اگر کارگری غایب باشد، برای او جانشین بگذارد و اگر دستگاهی خراب شد، از تعمیرکاران بخواهد تا نقص آن را برطرف کنند. با انجام درست مسئولیت‌ها کارخانه می‌تواند محصولات خوبی تولید کند.

پس از بازگشت به مدرسه، خانم مربی از دانش آموزان خواست تا درباره‌ی بازدید آن روز و مراحل تهیه‌ی یکی از موادّ غذایی یک گزارش بنویسند و جلسه‌ی آینده در کلاس بخوانند.

آیا می‌دانید وظایف یک کارگر چیست ؟

هر کارگر در کارخانه وظایف زیادی به عهده دارد که مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از :

- ۱- اطاعت از قوانین و مقررات کارخانه
- ۲- درست انجام دادن وظایف
- ۳- حضور به موقع در محل کار
- ۴- رعایت نکات ایمنی در محیط کار و استفاده از وسایل ایمنی در هنگام کار
- ۵- داشتن رفتار خوب و مناسب با مسئولان و سایر کارگران

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- چرا دانش آموزان برای بازدید به کارخانه رفتند ؟
- ۲- چند نمونه از محصولات را که در کارخانه ی تهیهی موادّ غذایی تولید می شود، نام ببرید.
- ۳- در هر قسمت کارخانه چه کسانی با دستگاه ها کار می کنند ؟
- ۴- کارگران هر قسمت زیر نظر چه کسی کار می کنند؟
- ۵- وظایف مسئول هر قسمت چیست ؟
- ۶- دو مورد از وظایف یک کارگر را بنویسید.

با توجه به عبارت های سمت راست ، عبارت مناسب سمت چپ را انتخاب کنید و مانند نمونه، علامت × بگذارید:

باید به موقع حاضر باشند.

کارگران در محلّ کار خود

هر موقع مایل بودند، می توانند حاضر شوند.

خودشان آن را تعمیر کنند.

در صورت خراب شدن دستگاه ، کارگران باید

به مسئول قسمت اطلاع دهند.

باید از وسایل ایمنی استفاده کنند.

کارگران در محلّ کار خود

می توانند از وسایل ایمنی استفاده نکنند.

۱- با توجه به تصویرها، بنویسید که هر کارگر به کدام یک از وظایف خود عمل می کند.

.....

.....

.....

.....

۲- با توجه به تصویرهای زیر مراحل تولید آب لیمو را بنویسید.

تحقیق کنید

- چند کارخانه را نام ببرید که در آن ها محصولات دیگری تولید می شود.

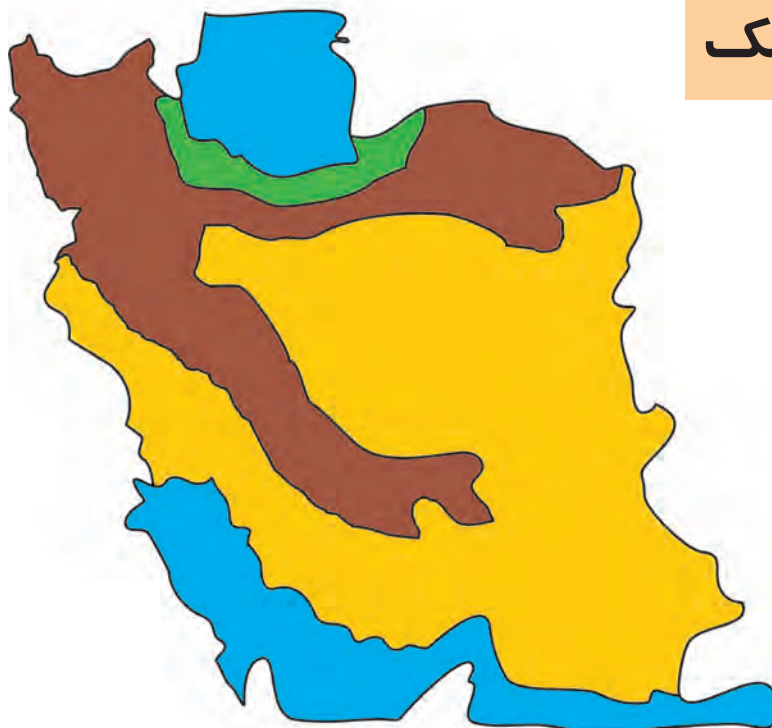
فصل هفتم

جغرافیا

منطقه‌ی گرم و خشک

به نقشه نگاه کنید.
منطقه‌ی گرم و خشک با رنگ
زرد نشان داده شده است.
در این منطقه، باران کمی می‌بارد و
در بیش‌تر ماه‌های سال، هوا گرم
و خشک است. در این ناحیه
به علت کم آبی و وجود نمک
فراوان در خاک، گیاهان زیادی
رشد نمی‌کنند و کشاورزان
مجبورند با کندن چاه، زمین‌های
خود را آبیاری کنند.

همان‌طور که در تصویر زیر می‌بینید، مردم در منطقه‌ی گرم و خشک، خانه‌های خود را طوری
می‌سازند که هوا در آن‌ها بیش‌تر جریان پیدا کند. با این روش هوای داخل خانه‌ها خنک‌تر
می‌شود.

مردم منطقه‌ی گرم و خشک، با توجّه به موقعیت محلّ زندگی خود، شغل‌های گوناگونی دارند، مانند دامپروری، تولید صنایع دستی و کار در کارخانه‌ها و معادن. محصولات کشاورزی این منطقه عبارت اند از: خرما، گندم، جو و چغندر قند.

آیا می‌دانید معدن چیست ؟

بعضی از فلزات مانند آهن، طلا، مس و یا بعضی از سنگ های قیمتی مانند فیروزه را با کندن زمین و کوه ها ، از داخل خاک و سنگ به دست می آورند. به جایی که این فلزات و سنگ ها را از آن خارج می کنند، **معدن** می گویند.

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- چرا در منطقه‌ی گرم و خشک گیاهان زیادی رشد نمی‌کنند؟
- ۲- در منطقه‌ی گرم و خشک، کشاورزان زمین‌های خود را چگونه آبیاری می‌کنند؟
- ۳- مردم در منطقه‌ی گرم و خشک چه شغل‌هایی دارند؟
- ۴- محصولات کشاورزی منطقه‌ی گرم و خشک را نام ببرید.
- ۵- آیا در منطقه‌ای که شما زندگی می‌کنید معدن وجود دارد؟ آن‌ها را نام ببرید.

در نقشه‌ی زیر ناحیه‌ی گرم و خشک را پیدا کنید . سپس با توجه به راهنمای نقشه ، آن را رنگ بزنید.

به تصویرهای زیر نگاه کنید و نام منطقه‌ی آب و هوایی هرتصویر را بنویسید.

.....

.....

به تصویرهای زیر نگاه کنید و بگویید که ماده‌ی اولیه‌ی کدام یک ، از معدن به دست می‌آید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

منطقه‌ی کوهستانی

به نقشه نگاه کنید .
منطقه‌ی کوهستانی با رنگ
قهوه‌ای نشان داده شده
است. در این منطقه کوه‌های
زیادی وجود دارد، به همین
دلیل آن را منطقه‌ی کوهستانی
می‌نامند. در این منطقه برف و
باران زیادی می‌بارد و بیش‌تر
ماه‌های سال، هوا سرد است.
همان‌طور که در تصویر
زیر می‌بینید، خانه‌های
این منطقه در سرآشایی
قرار گرفته‌اند و دیوارهای
ضخیم دارند تا از برف و باران
و نفوذ سرما محفوظ بمانند.

در منطقه‌ی کوهستانی ، به علت وجود چراگاه‌های فراوان، دامپروری رواج دارد. خوراک دام ها از این چراگاه‌ها تهیه می شود.

شغل اغلب مردم این منطقه، دامپروری، کار در کارخانه‌های چرم سازی، لبنیات سازی و تولید صنایع دستی مانند قالی است.

محصولات کشاورزی این منطقه عبارت اند از : سیب زمینی ، پیاز ، حبوبات و انواع میوه‌ها .

آیا می‌دانید ایل چیست؟

در مناطق کوهستانی، عده‌ای از دامپروران باهم زندگی می‌کنند. آن‌ها برای یافتن چراگاه‌های مناسب کوچ می‌کنند و برای این که بتوانند به راحتی از جایی به جای دیگر بروند درچادر زندگی می‌کنند.

وقتی هوا گرم می‌شود، به همراه دام‌های خود به مناطق سردتر، که علف‌های تازه تری دارد، کوچ می‌کنند و هنگامی که هوا سرد می‌شود، گله‌های خود را به مناطق گرم‌تر برمی‌گردانند.

بیشتر آن‌ها باهم خویشاوند هستند. این عده از مردم را ایل می‌نامند. به مردم ایل عشایر هم می‌گویند.

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- چرا در منطقه‌ی کوهستانی برف و باران زیاد می بارد ؟
- ۲- چرا در منطقه‌ی کوهستانی دیوار خانه‌ها را ضخیم می سازند؟
- ۳- چرا اغلب مردمی که در ناحیه‌ی کوهستانی زندگی می کنند به شغل دامپروری مشغول هستند؟
- ۴- چرا مردم ایل در چادر زندگی می کنند؟
- ۵- چرا افراد ایل کوچ می کنند؟
- ۶- به چه کسانی عشایر می گویند؟

در نقشه‌ی زیر ناحیه‌ی کوهستانی را پیدا کنید. سپس با توجه به راهنمای نقشه، آن را رنگ بزنید.

به تصویرهای زیر نگاه کنید.

.....

.....

کدامیک از تصویرهای بالا مدرسه‌ی بچه‌های عشایر را نشان می‌دهد؟ در جای مناسب بنویسید.

۱- تفاوت مدرسه‌ی عشایر با مدرسه‌ی شهری را بنویسید.

۲- به تصویرهای زیر نگاه کنید و بنویسید که هر محصول مربوط به کدام منطقه‌ی آب و هوایی است.

منطقه‌ی معتدل و مرطوب شمال

به نقشه نگاه کنید .

منطقه‌ی معتدل و مرطوب شمال ایران در کنار دریای خزر، با رنگ سبز نشان داده شده است. در این منطقه باران زیادی می‌بارد و به همین دلیل هم زمین‌های حاصل خیز و جنگل‌های فراوانی در آن وجود دارد. اغلب مردم این منطقه خانه‌های خود را از چوب درختان جنگل

می‌سازند و سقف خانه‌های آن‌ها شیب دار است.

شغل بیش‌تر مردم در منطقه‌ی معتدل و مرطوب شمال، کشاورزی، ماهی‌گیری و تولید صنایع دستی است. محصولات کشاورزی این منطقه عبارت‌اند از: برنج، چای و پنبه.

به دلیل آب و هوای خاص منطقه‌ی شمال، جنگل‌های زیادی در آن وجود دارد. مردم با استفاده از چوب و ساقه‌های نازک درختان و همچنین ساقه‌های برنج، صنایع دستی گوناگونی تولید می‌کنند؛ برای مثال حصیر، سبد، جارو، بادبزن و انواع وسایل چوبی می‌سازند. عده‌ای از مردم شمال که به کار تولید صنایع دستی مشغول هستند، در آمد خوبی از این راه به دست می‌آورند و زندگی خوبی دارند.

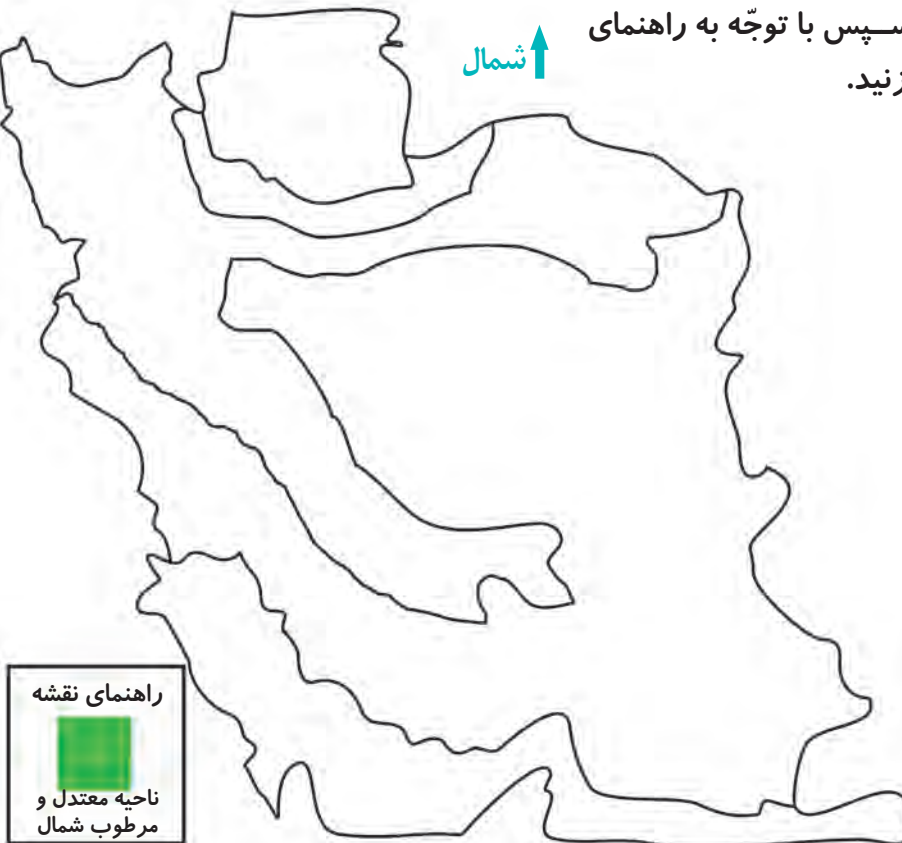
فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- چرا زمین‌های منطقه‌ی معتدل و مرطوب حاصل خیز است ؟
- ۲- چرا مردم این ناحیه خانه‌های خود را از چوب می‌سازند؟
- ۳- مهم‌ترین محصولات کشاورزی ناحیه‌ی معتدل و مرطوب شمال را نام ببرید .
- ۴- چرا در ناحیه‌ی معتدل و مرطوب، بعضی از مردم به شغل ماهی‌گیری مشغول هستند؟

در نقشه‌ی زیر ناحیه‌ی معتدل و مرطوب
شمال را پیدا کنید. سپس با توجّه به راهنمای
نقشه، آن را رنگ بزنید.

راهنمای نقشه

ناحیه معتدل و
مرطوب شمال

۱- با توجّه به تصویره‌ای زیر مراحل تهیّه‌ی چای را بنویسید.

.....

.....

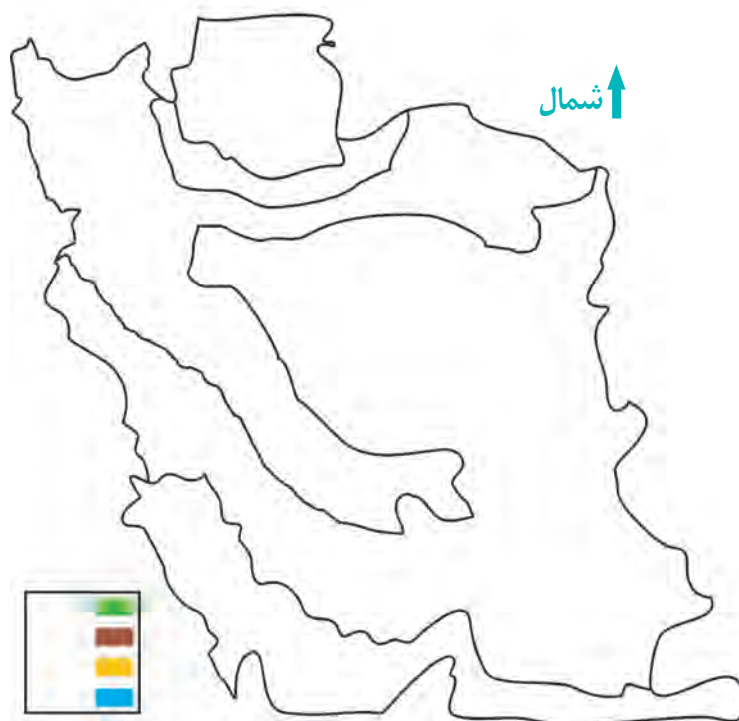

.....

.....

۲- منطقه‌ی آب و هوایی محلّ زندگی خود را با رنگ مناسب روی نقشه‌ی زیر نشان دهید.

۳- با توجه به منطقه‌ای که در آن زندگی می‌کنید، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- شما در کدام منطقه‌ی آب و هوایی زندگی می‌کنید؟

- محصولات منطقه‌ی خود را نام ببرید ؟

- مردم منطقه‌ی شما بیش‌تر چه مشاغلی دارند؟

- صنایع دستی منطقه‌ی خود را نام ببرید.

مراحل تهیه‌ی برنج را از زمان برداشت برنج تا مرحله‌ی پخت آن بنویسید.

.....

.....

.....

.....

فصل هشتم

حکومت

روزهای انقلاب بود. فریادهای ما از اسلام سخن می گفت .
 ما استقلال، آزادی و جمهوری اسلامی می خواستیم.
 می خواستیم سرنوشت کشورمان به دست خودمان باشد. می خواستیم در کشور اسلامی ایران،
 مردم در رنج نباشند.
 فریاد زدیم، همه باهم؛ فریادمان الله اکبر بود. خدای بزرگ فریادهای ما را شنید. این فریادها
 همراه با خون شهیدان، انقلاب اسلامی را به پیروزی رساند.
 بعد از پیروزی انقلاب، گوش به فرمان رهبر خود، امام خمینی، دست به دست هم دادیم تا کشور
 خود را آباد کنیم. ما می خواستیم قوانین اسلامی در کشورمان اجرا شود و دولتمان اسلامی باشد.
 اکنون که پس از سالها به آرزویمان رسیده ایم، دولت و مردم، هر یک وظایفی به عهده دارند
 که باید به آن عمل کنند.
 دولت وظایف گوناگونی به عهده دارد؛ مانند ساختن مدرسه، بیمارستان و کارخانه. ما هم در مقابل
 دولت وظایفی بر عهده داریم؛ مانند انجام درست مسئولیتها، تلاش برای یاد گرفتن حرفه ای
 مناسب و استفاده ی صحیح از مکانها و اموال عمومی مثل، پارک ، اتوبوس، قطار و مترو.
 به این ترتیب ما می توانیم با همکاری یکدیگر، ایرانی آباد، آزاد و سر بلند داشته باشیم و در کنار
 هم با آسودگی زندگی کنیم.

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- یکی از شعارهای انقلاب را بنویسید.
- ۲- هدف انقلاب اسلامی ما چیست ؟
- ۳- وظیفه‌ی مردم در برابر رهبر انقلاب چیست ؟
- ۴- ما بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، چه وظایفی را به‌عهده داریم ؟
- ۵- دولت اسلامی چه وظایفی به‌عهده دارد؟

فعّالیت های تکمیلی

- ۱- چند وظیفه‌ی دیگر دولت و ملت را در جای مناسب بنویسید.

وظایف دولت در برابر ملت

.....

.....

.....

.....

.....

وظایف مردم در برابر دولت

.....

.....

.....

.....

.....

- ۲- در کلاس با دوستانتان گفت و گو کنید و بنویسید برای آبادی ایران عزیز، چه کارهایی می‌توانید انجام دهید.

.....

.....

.....